

ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΚΑΙ ΤΡΕΙΣ ΝΕΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΝΟΝΩΝ

ΜΑΡΚΟΣ ΧΑΜΕΤΗΣ, ΓΑΒΡΙΗΛ ΡΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΟΥΡΟΥΜΗΣ

Α'

Περὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ξένου, τοῦ ὁποίου ἡ μνήμη τιμᾶται σήμερον διττῶς, διχασθείσης τῆς περὶ αὐτοῦ παραδόσεως, ἐδημοσίευσσα εἰδικὴν μελέτην¹. Εἶχον δ' ὑπ' ὄψιν τὰς τε ἐντύπους ἀκολουθίας τοῦ Ξένου καὶ τοῦ Ἐρημίτου² καὶ χειρόγραφον ἐν Κισιάμῳ διασωθείσαν³. Ἀφ' ἱκανῶν δ' ἤδη ἐτῶν παρετήρησα ὅτι εἰς τὰς ἀκολουθίας αὐτὰς λαμβάνουν συγγραφεῖς κανόνων μὴ γνωστοὶ ἄλλως ὥς ὑμνογράφοι. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι μὲ τὸν ἅγιον ἡσχολήθησαν ὑμνογραφικῶς Ἀντώνιος Γραδωνίγος⁴, Βενέδικτος ὁ Τζανκαρόλος⁵ καὶ ὁ γνωστὸς ὑμνογράφος Μάξιμος μοναχὸς

¹ Νικολάου Β. Τωμαδάκη, «Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ξένος καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ, περ. «Κρητικὰ Χρονικά» Β', 1948, σσ. 47-72 (μετὰ δύο πινάκων)· ἐκεῖ καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Κρίσιν τῆς μελέτης μου ὁ Fr. Halkin ἐν AB LXVI, 1948, σ. 283. Τῷ αὐτῷ ἔτει 1948 ἀνετυπώθη ἐν Χανίοις ὑπὸ τοῦ ἀρχιμ. Τιμοθέου Παπουτσάκη, «Ἀκολουθία καὶ βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Ἐρημίτου» 8^ο σ. 30 (+2) (εἰς τὰς σσ. 27-31 ἡλυστατέθη ὁ βίος).

² Περὶ τῶν ἀκολουθιῶν Τωμαδάκης, Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 48, σημ. 7 (ὅρα καὶ τὴν προηγουμένην ἐνταῦθα σησεῖωσιν) καὶ σ. 50.

³ Τωμαδάκης, Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 51-52.

⁴ Οὗτος ἔγραψε στάσιν γ' μακαρισταρίων ψαλλομένων εἰς τὴν κοίμησιν τοῦ Ἐρημίτου ὅπου ἡ ἀκροστιχὶς «Ἀντώνιος ἱερεὺς Γραδωνίγος τῷδ». Πρέπει νὰ εἶναι ὁ ὑπὸ Ἰωάννου Βελούδου, Ἑλλήνων ἀποικία ἐν Βενετίᾳ, 1833, σ. 11 ἀναφερόμενος διδάσκαλος τῆς κοινοτικῆς σχολῆς Ἐνετίας «ὁ Κρής Ἀντώνιος Γραδωνίγος (sic) ἱερεὺς (1650)».

⁵ Τωμαδάκης, Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 48, σημ. 6 καὶ σ. 52. Εἰς τὴν ἐκ Κισιάμου χειρόγραφον «Ἀκολουθία τῶν ἁγίων κὴρ Ἰωάννου τοῦ ἐν Κρήτῃ καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου συνορταζομένων τῇ 20ῇ Σεπτεμβρίου...» περιλαμβάνεται «ὁ κανὼν τοῦ μάρτυρος, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς: ἁμαρτωλὸς ἱερομόναχος Βενέδικτος ὁ Τζανκαρόλος». Τοῦ δὲ Ἐρημίτου ἔγραψεν ὁ Τζ. δύο στάσεις μακαρισταρίων μετ' ἀκροστιχίδος ἀμφοτέρως «Βενέδικτος ἱερομόναχος ὁ Τζανκαρόλος» (ἡ τρίτη στάσις κατ' ἀλφάβητον). Ὁ ἀγιορειτικὸς κῶδιξ 762, 60 ἱερᾶς μονῆς Ξενοφῶντος (ιη' αἰ. περι-

*Μαζαράς*¹. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐπισκεφθεὶς τὴν ἱ. μονὴν τῆς Μεγίστης Λαύρας ἐν Ἀγίῳ Ὄρει, ὅπου διασώζονται λείψανα κρητικά περὶ τοῦ ἁγίου, εὗρον καὶ ἐμελέτησα τὸ χειρόγραφον 572 - E110² χαρτῶν τοῦ 15^{ου} αἰῶνος ἐκ φφ. 37 περιέχον «*Ἀκολουθία(ν) πλήρη τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ ἐρημίτου τοῦ λάμπαντος ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ...*», ἐκράτησα δὲ καὶ ἐκτενεῖς σημειώσεις. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κώδικος τούτου προβαίνω εἰς τὸν διαχωρισμὸν τριῶν Κανόνων, ὧν ὁ πρῶτος εἶναι ἀνωνύμου ποιητοῦ κατ' ἀλφάβητον³, ὁ δεύτερος συνίσταται ἐκ τῶν ᾠδῶν α', γ', δ', ε', ς', ζ' η' καὶ θ' (λείπει ἢ συνήθως μὴ γραφομένη β' ᾠδή) καὶ φέρει ἀκροστιχίδα «*ἁμαρτωλὸς ἱερομόναχος Μᾶρκας Χαμετῆς*». Τέλος ὁ τρίτος κανὼν εἶναι ἀπλοῦν τριῶδιον (ζ' η' καὶ θ') παραδίδει δ' ὡς ἀκροστιχίδα τὸ ὀνοματεπώνυμον γνωστοῦ προσώπου «*Γαβριὴλ ὁ Ροδίτης*». Τὰς ἀρχὰς τῶν τροπαρίων τῶν ὡς ἄνω κανόνων διατάξας ἐκδίδω περαιτέρω. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ ἐκδίδω ὁλόκληρον τὸν μέχρι τοῦδε ἀνέκδοτον κανόνα τοῦ Δημητρίου τοῦ Σουρούμη, κυδωνιῆς ἱερέως, περὶ οὗ κανόνος ἥδη ἔχω ὁμιλήσει⁴, καὶ ὁ ὁποῖος σπουδαῖος εἶναι καὶ κατὰ τοῦτο, ὡς τὸν ἅγιον ἀναγνωρίζω ἐν Κυδωνίᾳ δράσαντα. Ὁμοίως ἐκδίδω καὶ τὸ συναξάριον τοῦ Ἐρημίτου ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἁγιορειτικοῦ χειρογράφου, τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὁποίου εἶχον προαναγγεῖλει⁵. Σημειώ-
τέον ὅτι τὸ συναξάριον τοῦτο εἶναι διάφορόν πως τῶν διὰ τῶν μεταγενε-
στέρων ἐντύπων παραδεδομένων βίων τοῦ ἁγίου.

Νῦν ὀλίγα, ὅσα δύναμαι σήμερον, θὰ σημειώσω περὶ τῶν τριῶν νέων ὑμνογράφων τῆς ἐν Κρήτῃ φραγκοκρατίας, οἱ ὅποιοι συνεχίζουν τὴν λαμπρὰν βυζαντινὴν παράδοσιν τῶν κανόνων, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι οἱ ἴδιοι καὶ μελωδοί.

λαμβάνει καὶ) «Μακαριστάρια ψαλλόμενα εἰς τὸν ἐπιτάφιον τῆς ἁγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου Βενεδίκτου Τζαγκαρόλου». Πρβλ. Σπ. Λάμπρου, Κατάλογος Α', σ. 68 καὶ προσθήκην εἰς σ. 437. Ἐργάφῃ δ' ὁ κώδιξ ὑπὸ Δημ. Σουρούμη. Ὁμοίως ὁ κώδιξ 1189 (I 105) τῆς Μεγίστης Λαύρας, γραφεὶς τῷ 1640 περιέχει ἐν φ. 16α ἐξ. «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Μάμαντος μεταφρασθὲν εἰς τὴν κοινήν γλῶσσαν παρὰ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις Βενεδίκτου τοῦ Κρητός». Πρβλ. Σ. Εὐστρατιάδου - Σπ. Λαυριώτου, Κατάλογος, Paris 1925, σ. 198.

¹ Περὶ οὗ ἰδία Σπυρ. Π. Λάμπρος, *Mazaris und seine Werke* BZ 5, 1896, σσ. 63 - 73 καὶ C. F. M e r e a u, *Maximus ὁ Μάζαρις ἐν Echos d'Orient* 23, 1924, σσ. 409 - 410.

² Σωφρ. Εὐστρατιάδου - Σπυρ. Λαυριώτου, Κατάλογος τῶν Κωδίκων Μεγίστης Λαύρας, Paris 1925, σσ. 85 - 86.

³ Ἐλλείπει τὸ τροπάριον τὸ ἀρχόμενον ἐκ τοῦ Β.

⁴ «Κρητικά Χρονικά» Β', 1918, σ. 52.

⁵ Αὐτόθι σ. 48, σημ. 8 (ἐν σ. 49).

“Ὅπως ὁ γράψας τὴν κατ’ ἀλφάβητον ἔχοντα ἀκροστιχίδα ὕμνογράφος εἶναι ἄγνωστος, οὕτω καὶ ὁ ἀναγνωσθεὶς ὑφ’ ἡμῶν *Mārkos ὁ Χαμετῆς*, καθ’ ὅσον τοιῦλάχιστον ἐγὼ γνωρίζω καὶ ἠδυνήθην νὰ ἐρευνήσω, οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν τυγχάνει γνωστός¹, πιθανῶς δ’ ἦτο μοναχὸς τῆς ἐν Κυδωνίᾳ τιμώσης τὸν ἅγιον Ἰωάννην ἱ. μονῆς τοῦ *Γ’δερνέττου*.

Περὶ τοῦ δευτέρου Γαβριήλ τοῦ Ροδίτου σημειῶ ὅτι οὗτος εἶναι γνωστός ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας του πρὸς Μάξιμον τὸν Μαργούνιον, καὶ πρὸς Λιονύσιον Κατηλιανὸν (1614-1616)² τοὺς ἐπισκόπους Κυθήρων. Τοῦ Μαξίμου μάλιστα ὑπῆρξε καὶ μαθητής³, καθὼς βεβαίως ἡμᾶς ὁ Βενέδικτος Τζανκαρόλος, ὁ ὁποῖος καὶ ἐνέγραψε τὸν Γαβριήλ εἰς τὸν κώδικα τῆς ἱ. μονῆς Γωνιάς, μνημοσύνου χάριν⁴. Τὴν πρὸς τὸν Γαβριήλ ἐκ πολλῶν κωδίκων γνωστήν ἐπιστολὴν τοῦ Μαργουνίου⁵ ἐκδίδω ἐν τέλει ἐκ κώδικος τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Βιβλιοθήκης.

Δὲν νομίζω ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ Μελετίου Πηγᾶ καταγγελλόμενος πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην Ἱερειάν Β’ τῷ 1582 «Διάκος τις Ροδίτης... καὶ ρόδος καὶ διακόνου πλεῖστον ὅσον ἀπέχων...» ἀφορισθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας ὡς «ἀβάνης, τοκοθέτης καὶ τοκοπρακτωρ...»⁶, δὲν νομίζω, λέγω, ὅτι ἔχει σχέσιν μὲ τὸν Γαβριήλ διένεξις τοῦ διακόνου τούτου μὲ τὸν Μελέτιον τὸν Πηγᾶν θὰ ἐπέφερε καὶ ψύχρανσιν τῶν τυχόν σχέσεών του πρὸς τὸν Μαργούνιον, ἄλλωστε καὶ ἄλλοθεν εἶναι γνωσταὶ οἰκογένειαι Ροδίτου καὶ ἐκ Κυκλάδων⁷ ὁ δὲ Γαβριήλ εἶναι ἀναμφιβόλως Κρής.

Περὶ τοῦ Δημητρίου Σουρούμη αἱ εἰδήσεις εἶναι περισσότεραι, διότι διάφοροι κώδικες γραφέντες ὑπ’ αὐτοῦ ἐσώθησαν ἐν Κρήτῃ καὶ Ἀγίῳ Ὄρει.

¹ Μετὰ τὸν ἐν τέλει τῆς ὑπὸ W. Christ-M. Paraniakas, *Anthologia Graeca Carminum Christianorum*, Λιψία 1871 παρατεθέντα πίνακα, πληρέστερος κατάλογος βυζαντινῶν καὶ μεταβυζαντινῶν ὕμνογράφων ἐδημοσιεύθη ὑπὸ C. Emericaeu, *Hymnographi Byzantini quorum nomina in litteris digessit notulisque adornavit*—ἐν περ. «*Echos d'Orient*», τόμοις XXI-XXV (1922-1926). Ὁ Emericaeu οὕτε τὸν Βενέδικτον Τζανκαρόλον, οὕτε τὸν Δημήτριον Σουρούμην γνωρίζει. Ὁ πενιχρὸς κατάλογος τοῦ Egon Wellesz, *A history of Byzantine Music and Hymnography*, Oxford 1949, σσ. 342-344 σταματᾷ εἰς τὸν 16^ο αἰῶνα, θὰ ἠδύνατο δὲ νὰ ἔχη πλουτισθῇ ἐκ τῆς συνήθως ἐν τέλει καταλόγων κωδίκων (πολυάριθμοι τῶν ὁποίων ἐξεδόθησαν κατὰ τὸν μεσοῦντα αἰῶνα ἡμῶν) παρατιθεμένων πινάκων τῶν ἀπαντώντων καὶ μελωδῶν καὶ ὕμνογράφων.

² K. N. Σάθας, ΝΦ, σ. 294.

³ Πρβλ. «Χριστιανικὴ Κρήτη» Β', 1912, σ. 33.

⁴ Πρβλ. Ν. Α. Βέην, ΔΙΕΕ Θ', 1926, σ. 87 καὶ Ch. Astruc, «Κρητικὰ Χρονικά» Γ', 1949, σ. 233.

⁵ «Χριστιανικὴ Κρήτη» Β', σ. 31.

⁶ Ἰ. Σακκελίωτος, Μ. Πηγᾶ, Ἐπιστολαὶ ΔΙΕΕ 1, 1883, σ. 44.

⁷ Σπ. Λάμπρος, ΝΕ 7, 1910, σ. 77.

«*Δημήτριος ἱερεὺς ὁ σουρούμης ἀπὸ τὸ χωρίον Ἀλκυανοῦ διὰ τὴν δούλειμιν ὁποῦ ἔκαμιν εἰς τὴν ἁγίαν ταύτην μονήν, ἤγουν ὁποῦ ἔγραψε κάποια βιβλία καὶ ἀφιέρωσε αὐτὰ εἰς τὴν μονήν Ἰον ἕνα ψαλτήριον ξηγητὸν καὶ ἄλλην φυλλάδα ὁποῦ ἔχει μέσα τὴν ἀπόκασιν τῶν μοναχῶν καὶ τὴν θανὴν αὐτῶν καὶ τὴν θανὴν τῶν ἱερομονάχων, τῶν ἱερέων καὶ ἀρχιερέων καὶ ἄλλας ἐρμηνείας ὁποῦ ἔχει μέσα. Ἀκόμη ἔγραψε καὶ τὸ καπίτολον τοῦ μοναστηρίου καὶ ἀνακαίνισε καὶ τὸν ἀπερασμένον κώδικα. Διὰ τοῦτο ἔγραψαν οἱ παῖρες εἰς τὸ παρὸν τὸ ὄνομα αὐτοῦ γὰ μνημονεύεται αἰωνίως*»¹.

Ὁ Δημήτριος Σουρούμης «ἀνακαίνισε τὸν ἀπερασμένον κώδικα» [1691 περίπου] ὃν εἶτα ἀνεκαίνισαν ἄλλοι μνημονευόμενοι ἐκεῖ². Εἶναι ἐπίσης ὁ Σουρούμης γραφεὺς τοῦ 1ου (ιζ' αἰ.) κώδικος τῆς αὐτῆς μονῆς «*Πράξεις τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατέροι κυρίου Μαξίμου [Καλλιπολίτου]*», ὅπου καὶ εἰς τὴν σ. 435 ἡ σημείωσις :

Ὁκτωβρίον κς' ,αχ'λ'α' [1691]

τῇ χειρὶ ἱερεὺς Δημήτριος
σουρούμης³.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἱ. μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν Σκιαθῶ ἀναφέρεται ὁ ὑπ' ἀριθ. 54 κώδιξ χαρτ. τοῦ ιζ' αἰ. γραφεὺς «*ὑπὸ τοῦ ἐκ Κρήτης τῷ 1681 φυχόντος ἱερέως Δημητρίου Σουρούμη τῇ ιγ' Ἰουνίου 1698*»⁴. Ἡ φυχὴ αὕτη προφανῶς εἶναι σχετικὴ μὲ τὴν σχετικῶς πρόσφατον κατάληψιν τῆς Κρήτης ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ἐν ἀγορευτικῷ κώδικι 762. 60 τῆς ἱ. μ. Ξενοφώντος εὑρηνται : 4. *Τοῦ παροσιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κτρ Γαβριὴλ τοῦ ἐκ Κυδωνίας. Ὁμιλία εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ καθωμυλημένῃ. Ἐν τέλει :*

Κόρον οὐκ ἔχω ἀείποτε τοῦ γράφειν
ἀλλ' αἱ αἰσθήσεις ἀδυνατοῦσιν ὁμως

Ἰουλίου κ' ,αχ'λ'δ' (= 1694) τλήμων ἱερεὺς Δημήτριος Σουρούμης. 7. *Δημητρίου Σουρούμη: Τροπάρια ἐγκωμιαστικά εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν*⁵.

Κώδιξ τῆς ἱ. μ. Μ. Λαύρας 1537 (λ47) περιέχει ἐν φ. 21 τὸ ἐξῆς

¹ Σόλωνος Βογιατζάκη, Σημειώματα ἐκ τῆς ἱερᾶς μονῆς Γωνιάς, ἐν Χανίοις 1931, σ. 5. Τὸ σημεῖωμα ἐκ τοῦ κώδ. 6 (ιη' αἰ.).

² Βογιατζάκη, Ἐνθ' ἀνωτ. σσ. 8-9.

³ Αὐτόθι σ. 5.

⁴ Τρύφ. Εὐαγγελίδου, Ἡ νῆσος Σκιάθος, ἐν Ἀθήναις 1913, σ. 203.

⁵ Λάμπρος, Κατάλογος Α', σ. 437 προσθήκη εἰς σ. 68 τοῦ αὐτοῦ τόμου.

σημείωμα «*Ἐν μηνὶ Μαρτίῳ καὶ*, *αχξ* (1660) *ὁ ἐν ἱερεῦσιν ἐλάχιστος Δημήτριος Σουρούμης*»¹. Τέλος ὁ κώδιξ τῆς ἱ. μ. Βατοπεδίου 1038, 14 γραφεῖς τῷ 1768, ἐν φ. 141β περιέχει «*Δημητρίου ἱερέως Σουρουμῆ ἐκ Κυδωνίας τῆς Κρήτης ἐγκώμια εἰς τὴν Θεοτόκον κατ' ἀλφάβητον*»². Τὸν ἀλφάβητον τοῦτον ἐκδίδω ἐνταῦθα πρὸς πληρεστέραν γνῶσιν τοῦ ποιητικοῦ ἔργου τοῦ Σουρούμη. Σημειῶ δὲ ὅτι μόνον ἐκ τοῦ βατοπεδινοῦ κώδικος παραδίδεται τὸ ἐπώνυμον Σουρουμῆς ἀντὶ Σουρούμης, ἐσφαλμένον, ἀφοῦ ἄλλωστε ὁ κώδιξ εἶναι μεταγενέστερος.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ

¹ Εὐστρατιάδου-Σπ. Λαυριώτου, Κατάλογος, σ. 271.

² Εὐστρατιάδου-Ἀρχαδίου Βατοπεδινοῦ, Κατάλογος, σ. 186.

Β'

ΤΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

I

Ἀωννύμου Κανὼν κατ' ἀλφάβητον.

ᾠδὴ α' (ἤθρ' ἀν διοδύσσας ὥσ' ἐ ξηθράν).

Ἀγγέλων ἰσότημος γεγονὼς

Β (ἐλλείπει)

Γῆν τὴν φθειρομένην κατολιπὼν

Δέμας ἐκδασμάσας, Πάτερ, τὸ σὸν

Θεοτοκίον

Ἐλύθη τῆς Εὔας ἡ ἐν Ἀδάμ ἀρὰ

ᾠδὴ γ' (Σὺ εἰ τὸ στερέωμα)

Ζῶν νεκρὸς λελόγισαι τῇ ἀποτάξει τοῦ σώματος

Ἡστραψας τοῖς τέρασιν, φωτοφανῆς ὅστις ἥλιος

Θησαυρὸν ὡς ἐντιμον ἡ τῶν Κρητῶν κληρουχία σε ἔχει, σοφέ,

Ἰνα τὴν οὐρανίον κληρονομήσῃς ἀπόλυσιν

Θεοτοκίον

Κλίμακά σε, Πάναγνε, ὁ Ἰακώβ ἐθέασατο

ᾠδὴ δ' (Σὺ μοι ἰσχύς, Κύριε)

Λαῖτμα σφοδρὸν, πρὶν ἐρυθραῖον ἐμέρισεν ὁ προφήτης Μωϋσῆς

Μαθητευτὴς τῷ μεθιστάναι διδάξαντι

Ναίων ποτὲ Ἰωνᾶς θείῳ πνεύματι

Ξέρον ἐν σοί, μάκαρ, ὠράθη τεράστιον

Θεοτοκίον

Ὅλην ἐν σοὶ νῦν τὴν ἐλπίδα μου τίθημι

ᾠδὴ ε' (Φώτισον ἡμᾶς)

Πύλην τὴν στενὴν καὶ ὁδὸν διελθὼν ὅσιε

Ρόδον ὡς λαμπρὸν ἡ Κρητῶν σε, Πάτερ ὅσιε, κληρουχία

Σώξεις τοὺς ἐν γῇ

Τίς ἐν συμφοραῖς, θεοφόρε, ἐπεκαλέσατο

Θεοτοκίον

Υετὸν ἡμῖν ἡ τεκοῦσα τὸν οὐρανὸν

ᾠδὴ ς' (Ἰλάσθητί μοι, Σοτήρ)

Φαιδρύνεται τῇ λαμπρῇ καὶ παμφαεῖ πανηγύρει σου

Χερσὶ ποιμένος σοφέ, θηρίον ὥσπερ τετόξευσαι

Ψεκάδας εἰς γῆν τοῦ σου ῥέουσαι αἵματος, πάνσοφε, φονεὺς θηρεύων ὁ σός...

Θεοτοκίον

Ὡς μόνην τῶν Σεραφεῖμ.

II

Κανὼν φέρων ἀκροστιχίδα

«*Ἀμαρτωλὸς ἱερομόναχος Μᾶρκος Χαμειῆς*».

ᾠδὴ α' (Ἄνοιξω τὸ στόμα μου)

Ἀκίνα μοι βράβευσον φωτοειδῆ ἀκατάληπτε,
Μονὴν τὴν αἰώνιον
Ἀνδρείως ἐπάλαισας

Θεοτοκίον

Ρῦσαι ἡμᾶς πάσης θλίψεως

ᾠδὴ γ' (Τοὺς σοὺς ἔμνολόγους, Θεοτόκε,)

Τὰ σὰ κατορθώματα, τρισμάκαρ,
Ὡς μέγας φωστήρ, *Ἰωάννη*,
Λύσιν τῶν ἀπείρων μου σφαλμάτων

Θεοτοκίον

Οὐ κέκτημαι δάκρυα

ᾠδὴ δ' (Τὴν ἀνεξιχνίαστον)

Σὲ τὸν ἀντιλήπτορα καὶ βοηθὸν
Ἱατρεῖον ἄσυλον παντοδαπῶν νόσων
Ἐνδον ἐν τῇ καρδίᾳ σου, πάτερ σοφέ,

Θεοτοκίον

Ρῦσαι με, Πανύμνητε,

ᾠδὴ ε' (Ἐξέστη τὰ σύμπαντα)

Οἱ πόθῳ, μακάριε, τὸ σὸν καλοῦντες ὄνομα
Μυρίζουσι πάντοτε τὰ λείψανά σου, ἄγιε,
Ὁ βίος σου ἔνθεος, τὰ ἔργα σου πανθαύμαστα

Θεοτοκίον

Νῦν κράζοντα δέξαι με, βοῶντα μὴ ἀπόση με

ᾠδὴ ς' (τὴν θείαν ταύτην καὶ πάντιμον)

Ἀκούων, πάτερ σοφώτατε,
Χριστοῦ τῷ ἔρωτι, ἄγιε,
Οὐκ ἔχεις, Πάτερ, φιλόϋλον

Θεοτοκίον

Σὲ μόνην φέρω, Πανάχαρτε,

ᾠδὴ ζ' (Παῖδες Ἑβραίων ἐν καμίνῳ)

Μέρη σαρκὸς καταμαράνας
Ἄλσει, πάτερ, διατρίβων ὡς φιλέρημος, τετόξευσαι ὡς ζῶον
Ράως πληροῖς τὰς ἱκεσίας

Θεοτοκίον

Κλίνην, λυχνίαν καὶ παστάδα, σὲ προέγραψε

Ὡδὴ η' (Ἐπιπλασίως κάμινον)

Ὅρη βουνοὺς καὶ φάραγγας διελθὼν, Πάτερ,
Σμῆνος λιπὼν, μακάριε,
Χαριεσιάτην σήμερον ἑορτὴν οἱ φιλέορτοι

Θεοτοκίον

Ἀπειρογάμως τέτοκας τὸν Δεσπότην καὶ Κύριον

Ὡδὴ θ' (Ἐξέστη ἐπὶ τοῦτο ὁ οὐρανός)

Μερίστας ἀντιδόσεις παρὰ θεοῦ,
Ἐξέστησαν ἀγγέλων αἱ στρατιαί,
Τίς ἄρα οὐκ ἐξέστη, Πάτερ, βροτῶν
Ἡδλίσθης πρὸς τὰς ἄνω, Πάτερ, σκηναίς

Θεοτοκίον

Σωτήρα ἢ τεκοῦσα καὶ λυτρωτὴν

III

Τριψίδιον οὗ ἡ ἀκροστιχίς

«Γαβριὴλ ὁ Ροδίτης»

Ὡδὴ ζ'

Γέρας δόξαν τε τιμὴν καὶ πλοῦτον ρέοντα, πάτερ κατέλιπον,
Ἀρωσθείας χειμαζούσης με τὸν ἄθλιον
Βασιλεία ἡ οὐράνιος ἐδόθη σοι

Θεοτοκίον

Ρῦσαι, Δέσποτα, λιταῖς τῆς κησάσης σε

Ὡδὴ η'

Ἵνα τὸν Χριστὸν μόνον κερδήσης τὸν κτίστην
Ἥρθης, Ἰωάννη, εἰς τὸ ὕψος
Δάμπον θεαρχία ταῖς καρδίαις

Θεοτοκίον

Οἱμοι, ὦ ψυχὴ μου παναθλία,

Ὡδὴ θ'

Ρῶσιν τῆς ψυχῆς, Χριστὲ καὶ τοῦ σώματος
Ὅρη καὶ βουνοί, πεδία καὶ φάραγγες Κρήτης αἰνέσατε
Δεῦτε οἱ πιστοὶ τῇ θείᾳ τοῦ μάρτυρος σορῶ
Ἰσχυσας Θεοῦ τὸν ροῦν σου
Τίς τῶν γηγενῶν ἐξείπει τεράστια
Ἡ ζωαρχικὴ τριάς

Θεοτοκίον

Σῶσόν με, ἀγνή, θεὸν ἢ κνήσασα

IV

**Ὁ Κανὼν τοῦ ὁσίου, οὗ ἡ ἀκροστιχὶς
«Δημήτριος ἀμαρτωλὸς ἱερεὺς Σουρσούμης».**

Ὁδὴ α' (ἤχ. Β' Δεῦτε λαοὶ ᾄσωμεν)

Δεῦτε πιστοί, δεῦτε φιλέοργοι σήμερον, δεῦτε Κρητῶν ὁ Σύλλογος ἀνευφημήσωμεν τῶν ὁσίων τὸ κλέος, τὸν μέγαν Ἰωάννην τὸν ἀξιάγαστον.

Ἡ τριφεγγὴς τῆς τρισηλίου θεότητος ἀκτὶς, τὸν νοῦν μου φώτισον καὶ τὴν καρδίαν μου τὴν ζοφώδη, ἵν' ὅπως τὸν θεῖον Ἰωάννην ἐγκωμιάσαι σοι.

Μαρμαρυγαῖς τῆς ὑπερφώτου ἐλλάμψεως κατανασθεῖς, μακάριε, βίου τερπνότητα καὶ τὴν πρόσκαιρον δόξαν ἐκ βρέφους ἀπηρνήσω, Χριστῷ προσέδραμες.

Θεοτοκίον

Ἡ τὴν πηγὴν, τῆς ἀπαθείας κυήσασα, τραυματισθέντα πάθεισι, Κόρη θεράπευσον καὶ πυρὸς αἰωνίου, ἐξάρπασόν με, Κόρη θεοχαρίτωτε.

Ὁδὴ γ' (Στερέωσον ἡμᾶς, Κύριε)

Τῆς Κρήτης τὸν καρπὸν νῦν τὸν ἀμάραντον, τὸ ρόδον τὸ εὖοσμον τῆς ἐρῆμον, τῆς ἀγνείας τὸ λαμπάδιον, Ἰωάννην τὸν θεῖον εὐφημήσωμεν.

Ρωννύμενος τῷ ὄπλῳ τῷ τῆς πίστεως τὴν κάραν συνέτριψας τοῦ Βελίαρ, ἐν τῇ ράβδῳ τῶν ἀγώνων σου καὶ αὐτοῦ τὰς ἐνέδρας διεσκέδασας.

Ἰν' ὅπως σε γεραίρω ὡς προστάτην μου καὶ ρύστην ἐκ πάσης με καταδίκης καὶ παντοίας περιστάσεως ἀπολύτρωσον, μάκαρ, τοὺς ὑμνοῦντάς σε.

Θεοτοκίον

Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ὁ πρὶν ἀόρατος ὠράθη, Παρθένε, δι' εὐσπλαγχνίαν ἐκ γαστρός σου σωματούμενος, διὰ τοῦτό σε πίστει μακαρίζομεν.

Ὁδὴ δ' (Ἐλήλυθας ἐκ Παρθένου)

Στερέωσον κλονουμένην τὴν ποίμνην σου, ὅσιε, ὑπὸ τῶν πικρῶν ἐχθρῶν νῦν καὶ δεινῶς κινδυνεύουσιν, ἐκ χαλεπῶν κολάσεων παντοίων καὶ θλίψεων καὶ πικρᾶς τυραννίδος καὶ μάστιγος.

Ἀθόλωτον τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐτήρησας τοῦ βίου συγχύσεως καὶ ἔξω κόσμου γενόμενος ἐκ βρέφους, μακάριε, δι' ὃ ἔνοικον τὴν τοῦ Πνεύματος χάριν, πάτερ, εἴληψας.

Μεγάλως σε ὁ Χριστὸς, θεοφόρε, ἐδόξασε: τὴν Κρήτην γὰρ ἅπασαν ναῶν ἀγίων ἐπλήρωσας, ὄντως ἐκόσμησας, δι' ὃ συμφώνως σε, πάτερ, ἐν αὐτοῖς τε νῦν σὲ γεραίρομεν.

Θεοτοκίον

Ἀνέτειλεν ἐκ γαστρός σου, Παρθένε, ὁ ἄδυτος ἥλιος καὶ ἅπασαν τὴν οἰκουμένην ἐφώτισε καὶ τὸ σκότος ἔλυσε, τὴν ἀχλὺν ἐδίωξε τῶν δαιμόνων καὶ ἠφάνισε.

ᾠδὴ ε' (Ὁ τοῦ φωτός χορηγός)

Ρῦσαι παντός πειρασμοῦ, πάσης κακίας καὶ ἐχθρῶν στάσεως νόσων δεινῶν ταῖς σαῖς ἰκεσίαις καὶ πάσης ἀπειλῆς τοὺς ἐν πόθῳ σὲ νῦν γεραίροντας.

Τὸν κόσμον, πάτερ, λιπῶν, καὶ τὰ τοῦ κόσμου παριδὼν ἅπαντα, τὴν δόξαν καὶ πλοῦτον καὶ πάσας τὰς ματαίας ἡδονὰς τῷ Χριστῷ ὄν ἐπόθεις, σοφέ, ἠκολούθησας.

Ὡς ρουνεχῆς ἀληθῶς καὶ ἐμπειρότατος, σοφέ, ἔμπορος, πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀπέδωκας· ὦνῆσω τὸν Χριστὸν τὸν ἄϋλον πλοῦτον καὶ μαγαρίτην ἔντιμον.

Θεοτοκίον

Ἀῦσον κακῶν με πολλῶν ἁμαρτιῶν καὶ πειρασμῶν, Δέσποινα, ταῖς σαῖς ἰκεσίαις καὶ πάσης τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλῆς. Σὲ γὰρ ἔχω προστάτην καὶ βοηθὸν ἐν θλίψει.

ᾠδὴ ς' (Ἐν ἁβύσσῳ πταισμάτων)

Ὁλοτρόπως θεῷ εὐηρέστησας, μάκαρ Ἰωάννη, δι' ὃ σε ἐδόξασε ταῖς τῶν θαυμάτων λάμπει ἐν τῇ Κρήτῃ καὶ πᾶσι τοῖς πέρασιν.

Σὺν ταῖς ἄνω δυνάμεσιν, ὅσιε, νῦν χοροβατῶν εἰς τὰ ἄνω βασιλεία ὑπὲρ ἡμῶν ἰκέτενε, τῶν ἐν πίστει καὶ πόθῳ τιμώντων σε.

Ἰδοῦ, πάτερ, τὰ τέκνα σου σήμερον ἐν τῇ σῇ μονῇ συνηγμένα γεραίρουσι, σὺν φιλεόδοις τάξεσι, σοῦ τὴν θείαν καὶ πάνσεπτον κοίμησιν.

Θεοτοκίον

Ἐλεήμονα Λόγον ἡ τέξασα, τοῦτον καθικέτενε τοῦ ἐλεῆσαι με καὶ ρῦσαι τῆς κολάσεως καὶ ζωῆς κληρονόμον ποιῆσαι με.

ᾠδὴ ζ' (Ἀντίθεον πρόσταγμα)

Ρημάτων ὁ φθόγγος σου καὶ τῶν θαυμάτων ἡ χάρις ἡ ἔνθεος τὴν Κρήτην πᾶσαν ἐπλησε, πιστοὺς δὲ ἐφώτισε καὶ κατελάμπρυνεν αἴγλη τῇ τοῦ πνεύματος, κύριε Ἰωάννη, ὁσίῳν καύχημα.

Εἰς δόξαν καὶ αἴνεσιν τοῦ ποιήτοῦ σου, τὴν Κρήτην ἐνέπλησας ναῶν ἁγίων, πανόλβιε. Ἡμεῖς δὲ σήμερον τὴν θείαν μνήμην πιστῶς ἐπιτελοῦντες κράζομεν: Ἄγιε, σῶσον τοὺς σὲ γεραίροντας.

Ὑπὲρ τῶν τελούντων σου τὴν θείαν μνήμην, μὴ παύσῃ δεόμενος καὶ πάντων τῶν ὑμνούντων σε, ρυσθῆναι κολάσεως καὶ πάσης κατακρίσεως πάσης ἐχθρῶν στάσεως, κύριε Ἰωάννη, Κρήτης τὸ καύχημα.

Θεοτοκίον

Σταγόνα μοι ὀμβροσησὸν δακρύων, ὅπως, Παρθένε πανάμωμε, κλαύσω τὰς ἁμαρτίας μου πικρῶς καὶ πρῶτον μοι αὐτῶν τὴν ἄφεσιν καὶ λύσιν ὁ υἱός σου, ὁ ὢν εὐλογητὸς καὶ ὑπερένδοξος.

ᾠδὴ η' (Τῇ καμίνῳ πυρός)

Σὲ τὸν τῆς Κρήτης βοηθόν, τῶν Κυδώνων τὸν φρουρόν καὶ τὸν προστάτην, τῶν πιστῶν καὶ νοσούντων, τὸν ἔμπειρον ἱατρόν, ὕμνοις ἐγκωμίων γεραίρομεν καὶ ἀνευφημοῦμεν, κύριε Ἰωάννη.

Οὐρανομήκης ἀληθῶς καὶ ἀκράδαντος φανείς στυλος, παμμάκαρ, καὶ ἀσάλευτος πύργος τοῖς πειρασμοῖς τῶν ἐχθρῶν ἀποκρούων τὰ ἐνεδρα ταῖς σαῖς ἐναρέτοις πράξεσι, θεοφόρε.

Ὑπὲρ ἡμῶν τὸν λυτρωτὴν θεὸν πρέσβευε, παμμάκαρ Ἰωάννη, τοῦ ρυσθῆναι κινδύνων καὶ νοσημάτων πικρῶν καὶ παντοίας περιστάσεως, τοὺς τῷ θεῷ τούτῳ ναῶ σου προσφεύγοντας.

Θεοτοκίον

Ρῶσίν μοι δίδου καὶ ἰσχὺν καὶ ἀνδρείαν κατ' ἐχθρῶν τῶν ἐκζητούντων ἀπολέσαι με, ὅλως πεποιθότα εἰς σέ, πρεσβείαις δὲ σὺ ἀφάνισον τούτους, Παναγία, ἐλπίς ἀτηληπισμένων.

Ῥδὴ θ' (Ἀνάχων Γεννήτορος)

Ὅσίως τὸν βίον σου, παμμάκαρ, ἐπετέλεσας, τῶν ὁσίων ζηλώσας τὰ κατορθώματα, δι' ὃ σὺ ὁσίοις χορεύεις ἐν οὐρανοῖς καὶ πᾶσιν ἁγίοις καὶ πρεσβεύεις τῷ κτίσῃ σου ὑπὲρ πάντων τῶν τιμώντων σε.

Ὑπὲρ τῆς πατρίδος σου τῆς ταπεινῆς καὶ τλήμονος, μὴ ἐλλείπης πρεσβεύειν τὸν μόνον εὐσπλαγχνον, μάκαρ Ἰωάννη, ἵν' ὅπως ταῖς σαῖς εὐχαῖς συνεχούσης ρυσθῇ κακώσεως καὶ παντοίας ἐχθρῶν στάσεως.

Μόνην τὴν ἁγίαν σου ταύτην, πάτερ πανόλβιε, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ ἐκτελοῦντας τὴν θεῖαν μνήμην σου καὶ δοξολογοῦντας καὶ ψάλλοντας εὐλαβῶς καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς πανηγύρεως ἐκ παντοίας βλάβης λύτρωσον.

Ἡ Κρήτη εὐφραίνεται κηρύττουσα τὰ θαύματα, κύριε Ἰωάννη, καὶ κατορθώματα καὶ δοξολογεῖ εὐχαρίστως τὸν Λυτρωτὴν, τὸν δι' εὐσπλαγχνίαν ἑαυτοῦ παρασχόντα ταύτη τοιοῦτον φύλακα.

Θεοτοκίον

Σὲ μόνην ὁ δοῦλός σου ἐπικαλοῦμαι, Δέσποινα, τὴν ἐλπίδα μου πᾶσαν καὶ καταφύγιον, ὅπως ταῖς σαῖς ἱκεσίαις καὶ δι' εὐχῶν τοῦ Ἰωάννου ρυσθῶ ὁ πανάθλιος τῆς μενούσης με κολάσεως.

V

Κώδιξ I. μ. Βατοπεδίου 1038 (Χαρτ. ἔτ. 1768).

(Ἀρκαδίου - Σωφρ. Εὐστρατιάδου : Κατάλογος σ. 186).

1416 Δημητρίου ἱερέως Σουρούμη¹ τοῦ ἐκ Κυδωνίας τῆς Κρήτης ἐγκώμια εἰς τὴν Θεοτόκον κατ' ἀλφάβητον² γος.

Ἀνυμνήσωμεν συμφώνως πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς οὐρανῶν τὴν Πλατυτέρα, αὕτη κόσμου γὰρ ἐλπίς.

¹ Ὁ κώδιξ κακῶς : Σουρουμῆ.

142α

Βάτον τὴν μὴ φλεγομένην, ἦνπερ εἶδε Μωϋσῆς,
 περὶ ἧς βοᾷ καὶ φάσκει καὶ τὰ θαύματα αὐτῆς.
 Γαβριὴλ βοᾷ τὸ χαῖρε πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ὑμνεῖ,
 καὶ τὴν σύλληψιν μνηνεῖ τοῦ υἱοῦ καὶ προσφωνεῖ.
 Δεῦρο, λέγων, ὦ Παρθένε, ὑποδέχου τὸν υἱόν,
 τὸν ἀπάτορα ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ σοῦ δὲ γεννητόν.
 Ἐλευσὶς τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐν τῇ γαστρὶ
 εἰσελεύσεται, Παρθένε, καὶ ἡ μήτρα οὐ φθαρεῖ.
 Ζώντων καὶ νεκρῶν ὑπάρχεις ποιητῆς καὶ λυτρωτῆς,
 πρὸ αἰώνων ἐγνωρίσθης καὶ τοῦ νόμου ποιητῆς.
 Ἡ πασιὰς τοῦ βασιλέως, χρυσοπόρφυρος χλαμύς,
 πόλις περιτειχισμένη μετὰ δόξης καὶ τιμῆς,
 Θεὸν λόγον σαρκωθέντα ἐξ αἱμάτων σου ἄγων
 τοῦ πρεσβεῦειν μὴ ἐλλείπης ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν.
 Ἴδομεν βροτοί, Παρθένε, καινὸν θαῦμα καὶ φρικτόν,
 τὸν Θεὸν ἐκ σοῦ τεχθέντα καὶ γενόμενον βροτόν.
 Κλίμακα σὲ εἶδε πάλαι, ὦ Παρθένε, Ἰακώβ,
 τοὺς βροτοὺς ἀναγαγοῦσαν ἀπὸ γῆς πρὸς οὐρανόν.
 Δίθως ὤφθη ὁ συντρίψας δύναμιν τὴν τοῦ ἐχθροῦ,
 καὶ πατήσας καὶ ὀλέσας ὅλην τὴν βουλὴν αὐτοῦ.
 Μωϋσῆς σε προεώρα βάτον ἔχουσαν τὸ πῦρ
 ἔνδον καὶ μὴ καιομένην ἐν τῇ καθαρᾷ γαστρὶ.
 Νόμου σὺ τὸν νομοδότην ἀπεκύησας, σεμνή,
 καὶ τοῦ κόσμου τὸν τροφέα σὺ ἐθήλασας, ἄγνή.
 Ξένον θαῦμα πῶς παρθένος ἔτεκες υἱόν, σεμνή,
 καὶ ἔμεινας πάλιν παρθένος ὥς πρὸ τόκου καὶ ἀγνή.
 Οἱ προφηταὶ σε, Παρθένε, πάντες ἴδον νοερῶς,
 ἡμεῖς δὲ σε καὶ προστάτιν ἔχομεν θεοπρεπῶς.
 Πᾶσα φύσις τῶν ἀγγέλων ἐξεπλάγη θεωρῶν
 τὸν ἀπρόσιτον σὴν μήτρα γενόμενον προσσιτόν.
 Ράβδος Ἀαρών, Παρθένε, προεμήνυσε σαφῶς
 τὸν σὸν τόκον ἀπειράνδρως, ὃν ἐγέννησας φρικτῶς.
 Στυλὸς τοῦ πυρός, Παρθένε, προεμήνυσε σαφῶς
 ἡμᾶς ὁδηγοῦσα ἄνω πρὸς τοῦ οὐρανοῦ τὸ φῶς.
 Τράπεζαν θείαν τοῦ λόγου ἄρτον φέρουσαν Χ(ριστὸν)
 σὲ γινώσκουμεν, Παρθένε, καὶ τροφέα τῶν πιστῶν.
 Ὑπὸ τὴν σὴν σκέπην, Κόρη, καταφεύγομεν ἡμεῖς,
 καὶ βοῶμέν σοι ἐν φόβῳ, Δέσποινα, πάντων ἐλπίς,
 φύλαττε καὶ σκέπε πάντας τοὺς προστρέχοντας ἐν σοί,
 καὶ βοῶντας τοῦ ἀγγέλου τὴν χαρμόσυτον φωνήν.

142β

Χαῖρε παναγία κόρη, παναμώμητε σκηνή,
 χαῖρε δέσποινα τοῦ κόσμου, πανακήρατε, ἀγνή.
 Ψάλλομέν σοι παναγία καὶ ζωαρχικὴ Τριὰς
 καὶ ὑμνοῦμέν σοι ἀπαύστως σὺν τῇ κόρῃ Μαριάμ.
 Ὡ παντάνασσα Παρθένε, ἡ γεννήσασα Χ(ριστό)ν,
 αὐτόν, Κόρη, ἐκδυσώπει ὑπὲρ πάντων τῶν πιστῶν.

VI

Ἰ. μ. Μεγίστης Λαύρας κῶδιξ 572 E110 (ιζ' αἰ.).
 (Εὐσταθιάδου - Σπ. Λαυριώτου : Κατάλογος σσ. 85 - 86).

Συναξάριον Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐρημίτου.

Οὗτος ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὑπῆρχε γέννημα καὶ θρόεμμα
 τῆς Αἰγύπτου μετὰ καὶ ἄλλων τριάκοντα ἔξ, οἵτινες ἀναχωρήσαντες δι' ἀγά-
 πην Χριστοῦ ἀπὸ τὴν πατρίδα των ἦλθον εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ἐκεῖ εἰς ὀλί-
 5 γας ἡμέρας ἐβγῆκεν ἡ φήμη των εἰς ὅλην τὴν νῆσον, καὶ συνέτρεχον πολλοὶ
 καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἔφευγεν χωρὶς νὰ ὠφεληθῇ ψυχικὰ καὶ σωματικὰ· πολ-
 λούς γὰρ ἀσθενεῖς καὶ κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσον· εἰς αὐτὴν λοιπὸν τὴν νῆ-
 σον τῆς Κύπρου εὐρίσκοντο καὶ ἕτεροι τριάκοντα ἑννέα Πατέρες, εἰς διαφό-
 ρους τόπους ἀσκητικῶς πολιτευόμενοι. Ἀκούσαντες δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀρετὴν
 10 τῶν Ὁσίων ὑπῆγον καὶ ἐνταμώθησαν μετ' αὐτῶν καὶ ἔζων ζωὴν ἐνάρετον
 καὶ ἀσκητικὴν· πάλιν δὲ φεύγοντες ἀπὸ τὴν Κύπρον ἦλθον εἰς τὴν Ἀττά-
 λειαν καὶ ἐκεῖ εὐρήκασιν ἄλλους εἰκοσιτέσσαρας Πατέρας, οἱ ὅποιοι ἠνώθη-
 σαν μετ' αὐτῶν καὶ αὐτοί, καὶ ἔγινεν ὁ χορὸς τῶν Πατέρων ἐνενήκοντα
 ἑννέα. Καὶ μὴ θαυμάσητε ὅτι δὲν ἦσαν ἑκατὸν σωστοί· διότι εἶχον τὸν Χρι-
 15 στὸν διὰ κεφαλὴν, ὥστε ἦσαν πάλιν ἑκατὸν. Διατρίψαντες δὲ ὀλιγον καιρὸν
 εἰς Ἀττάλειαν, παρεκάλουν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς τόπον ἀρμόδιον,
 ὥστε νὰ μὴ τοὺς βλέπωσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ τοὺς δοξάζωσι· διότι πολλὰ
 τοὺς εὐφημοῦσαν οἱ ἄνθρωποι τοῦ τόπου ἐκείνου. Βλέπων ὁ Θεὸς τὸν πό-
 θον ὃν εἶχον νὰ ἡσυχάσωσιν, ὡδήγησεν αὐτοὺς νὰ ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὴν
 20 Ἀττάλειαν καὶ νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἐμβάντες ὅλοι εἰς ἓν καρά-
 βιον ἦλθον εἰς ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὴν ποθουμένην Κρήτην· ἔτυχεν ὅμως
 ἐνάντιος ἄνεμος ὅτε ἐπληρίσασαν καὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀράξουσιν, ἐκινδύ-
 νευσε δὲ νὰ συντριφθῇ καὶ τὸ πλοῖον καὶ τοῦτο ὅλον γέγονεν, ἵδα δειξῇ ὁ
 Θεὸς τὴν δυνάμιν του εἰς τοὺς Κρητας, ὅτι πλειότερον δύναται νὰ βοηθῇ
 25 τοὺς δούλους του μὲ ἐν κομμάτιον ραβδίον καὶ ῥάσον, (καθὼς θέλετε ἀκού-
 σει ὅτι ἔκαμεν εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην) παρ' ὅσον δύναται σπαθία καὶ κον-
 τάρια, τὰ ὅποια ἐκεῖ μεταχειρίζοντο. Καὶ ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἠμπόρουν ἀπὸ

τὸν πολλὸν ἄνεμον νὰ πιάσωσιν εἰς τὴν Κρήτην, ἔδραμον εἰς τὸ ἀντίπερα νη-
 σίδιον ὀνομαζόμενον Γαῦδος, τὸ ὁποῖον εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὴν Κρήτην μί-
 30 λια τεσσαράκοντα, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν ἡμέρας κδ'. Εἴτα διὰ προσευχῆς τῶν
 ἁγίων ἐγινε πάλιν μεγάλη γάλήνη, καὶ τότε οἱ ἅγιοι ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον
 ἦλθον εἰς Κρήτην. Θέλων ὁμοως ὁ Θεὸς νὰ δοξάσῃ τὸν ἅγιον Ἰωάννην καὶ
 νὰ φανερώσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀρετὴν του, τὸν ἐσκέπασεν ἐκεῖ ὅπου
 ἐκοιμᾶτο, καὶ δὲν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ ὅτε ἔφευγον. Ἐμεινε λοιπὸν ἐκεῖ
 35 εἰς τὴν Γαῦδον καὶ τοῦτο ἦτον, ὡς εἴπομεν, θέλημα Θεοῦ διὰ νὰ γενῇ τὸ
 παράδοξον καὶ φοβερὸν θαῦμα, ὅπερ θέλετε ἀκούσει. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐβγή-
 καν οἱ ἐδλογημένοι Πατέρες εἰς τὴν Κρήτην ἀνεξήτησαν τὸν Ἰωάννην, καὶ
 τῷ τῆς ἀγάπης καὶ ἐλπίδος πόθῳ ὃν εἶχον εἰς τὸν Θεόν, ἐστάθησαν μετὰ
 πίστεως μεγάλης καὶ ἐφώναξαν ἀπὸ τὴν Κρήτην ἕως εἰς τὴν Γαῦδον, «ἀδελφε
 40 Ἰωάννη, ἐλθὲ πρὸς ἡμᾶς ἀφόβως καὶ μὴ δειλιάσῃς». Καὶ ὁ ἅγιος ἔρχεται
 μὲ μεγάλην πίστιν εἰς τὸν αἰγιαλόν, καὶ κάμνων τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου
 σταυροῦ, καὶ ἀπλώσας τὸ ράσο του εἰς τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, καὶ θέσας
 τὴν ράβδον αὐτοῦ ὡς κατάρτιον καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ ῥάσου του ὡς ἄρμενον,
 προσηύχετο μὲ πίστιν νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ὁ Θεὸς νὰ περάσῃ ἀβλαβῆς εἰς Κρή-
 45 τὴν νὰ ἀπολαύσῃ τοὺς ἀδελφούς. Ὅμοίως καὶ οἱ ἄλλοι Πατέρες προσηύ-
 χοντο μετὰ πίστεως ἵνα τύχωσι τὸ ποθούμενον. Καὶ πάλιν ὁ Ἰωάννης
 ποιῶν τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ, καὶ λέγων τὸν ἅγιον σύμβολον καὶ
 ἄλλα κατανυκτικά, ψαλμοὺς καὶ τροπάρια, καὶ σφραγίσας τὸν αἰγιαλὸν τῷ
 σημείῳ τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὸν μανδύαν αὐτοῦ καί, ὡ
 50 τοῦ θαύματος, ἤρχισεν ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου νὰ πλέῃ τὴν θάλασσαν, καὶ
 οὕτω πλέων καὶ ψάλλων ἔτρεχεν ἀδιστάκτως πρὸς τοὺς ἀδελφούς. Καὶ φθά-
 σας ὁ ἅγιος εἰς τὴν Κρήτην ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πρῶτος τῶν ἀδελφῶν τὴν δε-
 ξιάν, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν ἅπαντες οἱ ἀδελφοί, ἔψαλλον «Τῷ συνδέσμῳ
 τῆς ἀγάπης συνδεόμενοι οἱ ἀνάξιοι τῷ δεσπόζοντι τῶν ὅλων ἑαυτοὺς Χρι-
 55 στῷ ἀνεθέμεθα, εὐαγγελιζόμενοι πᾶσιν εἰρήνην». Ὡρα τρίτῃ τῆς ἡμέρας
 ἤρχισεν ὁ ἅγιος νὰ πλέῃ ἀπὸ τὸ νησίον τῆς Γαῦδου καὶ εἰς τὴν ἔκτην
 ἔφθασεν εἰς τὴν Κρήτην ἀβλαβῆς καὶ ἀκύμαντος. Ἀφοῦ λοιπὸν εὐφρανθή-
 σαν οἱ ἅγιοι Πατέρες διὰ τὸν θαυμαστὸν ἐρχομὸν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἀπὸ
 τὴν Γαῦδον εἰς τὴν Κρήτην ἀνέβησαν ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη καὶ βουνὰ πρὸς τὸ
 60 νότιον μέρος τῆς Κρήτης διὰ νὰ εὗρωσι κανὲν σπήλαιον· ὀνομάζεται δὲ αὐτὸ
 τῆς μεγάλης Πέτρας τοῦ Χάρακος, εἰς χωρίον λεγόμενον Ἀζωγυρεά. Καὶ
 ἐκεῖ ἔμειναν ἡσυχάζοντες καὶ προσευχόμενοι. Ἡ τροφὴ των ἦτο ἀπὸ σκινό-
 καρπον καὶ κερᾶτια καὶ χόρτα τῆς γῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ σπήλαιον ἦτο μι-
 κρὸν καὶ δὲν ἐχώρουν ὅλοι, ἐμοιράσθησαν εἰς δύο, καὶ οἱ μὲν λς'. ἐπέρα-
 65 σαν ἀντίπερα τοῦ ποταμοῦ, εἰς ἓν σπήλαιον οἱ δὲ λοιποὶ ἔμειναν εἰς τὸ
 πρῶτον σπήλαιον ἐφ' ὅσον ζωῆς αὐτῶν εἰς τὰ ὁποῖα σπήλαια ἐδρίσκονται τὰ
 ἅγια αὐτῶν λείψανα τιμώμενα ὑπὸ τῶν πιστῶν. Ὁ δὲ ἅγιος Ἰωάννης φι-

λήσυχος ὢν καὶ τῆς μοναξίας ἐραστής, μόνος μόνῳ Θεῷ προσευχόμενος ἐπι-
 θύμει τὴν μοναξίαν. Ἀρχίζων δὲ νὰ φανερώνη εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τὴν γνώ-
 70 μὴν του, ἐξήτει συγχώρησιν νὰ ἀναχωρήσῃ· οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἀκούοντες τοῦτο
 ἐλυποῦντο πολλά, ἀλλὰ βλέποντες τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης αὐτοῦ καὶ μὴ
 θέλοντες ἔδωκαν αὐτῷ ἄδειαν νὰ ἀναχωρήσῃ. Καὶ ποιήσαντες παράκλησιν
 καὶ ἐκτενῆ δέησιν προσηύχοντο. «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐπειδὴ
 75 Ἰωάννης ὁ ἡμέτερος ἀδελφὸς μέλλει νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ ἡμῶν, ὁδήγησον
 αὐτὸν νὰ περάσῃ τὴν ζωὴν του ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ, καὶ ἀξιώσῃς ἡμᾶς,
 δέσποτα τῶν ἀπάντων, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἡ χάρις σου οἰκονομήσει νὰ
 πληρώσῃ ὁ εἷς ἐξ ἡμῶν τὸ τέλος τῆς παρούσης ζωῆς τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ νὰ δώ-
 σωμεν τὸ κοινὸν χρέος τῆς μεταπτώσεως πάντες καὶ σὺναξον ἡμᾶς σὺν αὐτῷ
 εἰς τὴν οὐρανίον σου βασιλείαν, ἀμήν. Καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἔβαλεν ὁ ἅγιος
 80 Ἰωάννης μετάνοιαν καὶ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τῆς ἀδελφότητος.

Καὶ τίς δύναται νὰ διηγηθῇ τί κακοπάθειαν ἐπέρνα εἰς ἐκεῖνον τὸν
 τόπον; Ἡ δὲ τροφή τοῦ ἁγίου ἦτον τὸν μὲν χειμῶνα ἀπὸ χόρτα τῆς γῆς τὸ
 δὲ καλοκαίριον ἀπὸ σκινόκαρπον καὶ ἀγριοκεράτια, ζῶν ζωὴν ἀγγελικὴν, μὲ
 ὀλονύκτους προσευχὰς ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. Ἀπὸ τὴν
 85 τόσῃν δὲ σκληραγωγίᾳ καὶ κακοπάθειαν δὲν ἠδύνατο νὰ στέκῃ πλέον ὁρθὸς
 ἀλλ' ἐπερπάτει κυρτὸς ὡς κτήνος. Καὶ μία τῶν ἡμερῶν, τῇ ς', τοῦ Ὀκτω-
 βρίου, ὅτε καὶ ὁ Θεὸς ἔμελλε νὰ τὸν δοξάσῃ, ἐβγήκε νὰ εὗρῃ τὴν συνειθι-
 σμένην τροφήν, καὶ ἐπεριπάτει, ὡς εἵπομεν, ὡς ζῶον τετράπον. Ἀλλ' εἰς
 ποιμὴν προβάτων νέος ἐπιτήδειος εἰς τὸ τόξον, πορευόμενος εἰς τὸν λόγγον
 90 ζητῶν νὰ εὗρῃ τίποτε κυνήγιον, καὶ ἰδὼν τὸν ἅγιον ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ζῶον.
 Ὅθεν διεύθυνε τὸ τόξον καὶ ἐτόξευσεν αὐτὸν εἰς τὴν καρδίαν· εὐθὺς δὲ ὁ
 ἅγιος γνωρίσας ὅτι τὸν ἐθανάτωσε τὸ βέλος ἔκαμε προσευχὴν εἰς τὸν Θεὸν
 νὰ τὸν ἀξιώσῃ νὰ φθάσῃ ζωντανὸς εἰς τὸ σπήλαιον, ὃ δὲ ποιμὴν ὁ τοξεύσας
 τὸν ἅγιον, ἔτρεξε νὰ εὗρῃ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐτόξευσε. Βλέπων ὁμοῦς σταλα-
 95 γματίας αἵματος καὶ ἀκολουθῶν αὐτὰς ἔρχεται εἰς τὸ σπήλαιον καὶ βλέπει τὸν
 ἅγιον ἐν ζῶντι, ἔχοντα τὰς χεῖρας δεμένας σταυροειδῶς καὶ τὸ βέλος εἰς
 τὴν καρδίαν καὶ εὐθὺς πίπτει κατὰ γῆς ἀσπαζόμενος τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου,
 κλαίων καὶ ὀδυρόμενος ἔλεγεν «ἀλλοίμονον εἰς ἐμένα τὸν ταλαίπωρον, τί
 ἔπαθον σήμερον; φεῦ μοι τῷ ἀθλίῳ, πῶς ἐτυφλώθην καὶ ἔγινα φονεὺς εἰς
 100 ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον; τί νὰ γένω; τί νὰ κάνω; οὐκ ἔχω ποῦ νὰ προ-
 δράμω εἰμὴ εἰς σὲ ἅγιε δοῦλε τοῦ Θεοῦ νὰ συγχωρήσῃς τὸ σφάλμα μου καὶ
 νὰ παρακαλέσῃς τὸν Θεὸν νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς μετάνοιαν».

Ταῦτα καὶ ἄλλα περισσότερα λέγοντος τοῦ ποιμένου μὲ δάκρυα, ὁ ἅγιος
 μὲ ταπεινὴν καὶ ἡρεμὴν φωνὴν λέγει πρὸς αὐτόν: «ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, τέκνον
 105 μου, ὅστις ἀγαπᾷ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, νὰ σοῦ δώσῃ μετάνοιαν καὶ
 νὰ σοῦ συγχωρήσῃ τὸ ἁμάρτημα ὅπερ ἔκαμες σήμερον εἰς ἐμὲ τὸν ἀνάξιον
 αὐτοῦ δοῦλον καὶ νὰ σὲ ἀξιώσῃ τῆς αὐτοῦ βασιλείας. ἀμήν». Καὶ βουλόμενος

- ὁ νέος νὰ ἀναχωρήσῃ δὲν ἠδύνατο ἀπὸ τὴν πολλὴν εὐωδίαν καὶ ψαλμωδίαν τῶν ἁγίων ἀγγέλων τὰς ὁποίας ἤκουεν ἄνωθεν τριγῦρο τοῦ ἁγίου λειψάνου.
- 110 Ὅμως μετὰ πολλὴν ὥραν, ὀδηγούμενος μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου ἐβγῆκεν ἔξω τοῦ σπηλαίου διὰ νὰ κηρύξῃ εἰς ὅλην τὴν περὶχωρον τῶν Χανίων, κηρύσσων δὲ τὸν ἅγιον ἔλεγεν φανερὰ καὶ τὸ σφάλμα του, καὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας ἀκουστὸν τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου ἐγένετο καθ' ὅλην τὴν Κρήτην, καὶ ἐπορεύοντο πλῆθος λαοῦ καὶ ἐπροσεκύνουν αὐτόν· καὶ οὐδείς ἀσθενὴς ἐπορεύετο μὲ
- 115 πίστιν χωρὶς νὰ λάβῃ τὴν ἱατρειάν. Ὅθεν βλέποντες οἱ χριστιανοὶ τὰ θαύματα ὅσα ἐγένοντο καθ' ἡμέραν ἔκαμον τὸ σπήλαιον ἐκεῖνο Ἐκκλησίᾳ καθ' ἐκάστην ἡμέραν βρύνουσα θαύματα καὶ ἰάματα, καὶ οὐδείς ἐπικαλεῖται τὸν ἅγιον τοῦτον μὲ πίστιν, ἢ εἰς γῆν ἢ εἰς θάλασσαν, καὶ νὰ μὴ λάβῃ ἐκεῖνο ὅπερ ζητεῖ, ἀνίσως καὶ τὸ ζητούμενον εἶναι διὰ καλὸν τῆς ψυχῆς του.
- 120 Οἱ δὲ λοιποὶ ἀσκηταὶ τοῦ ἁγίου οἱ ἅγιοι Πατέρες, εὐρισκόμενοι εἰς τὰ ἄνω εἰρημέρια σπήλαια τοῦ χωρίου Ἀζωγυρεᾶ καθὼς ἐζήτησαν τοῦ Θεοῦ (ὡς προεῖπομεν) ὅτι νὰ ἀναπαυθῶσιν ὅλοι μίαν ἡμέραν οὕτω καὶ ἐγένετο. Διότι τὴν ἡμέραν τὴν ἰδίαν ὅτε ὁ βοσκὸς ἐφόνευσεν τὸν ἅγιον Ἰωάννην εἰς τὸ Ἀκρωτήριον, κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀνεπαύθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες
- 125 εἰς τὰ προειρημέρια σπήλαια εἰς τὸ χωρίον Ἀζωγυρεᾶ, ἐκοιμήθησαν δὲ ἀπὸ τὴν τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας ἕως εἰς τὴν ἐβδόμην· καὶ καθὼς εἶναι κατὰ παράδοσιν, ὡς ἔλεγον τινὲς ἐντόπιοι ἄλλοι ἦσαν ἀκκομβισμένοι ἐπάνω εἰς τὰ ραβδία των, ἕτεροι ἔκλιναν τὰς κεφαλὰς εἰς τοὺς ὤμους των, ἄλλοι προσευχόμενοι, καὶ ἕτεροι γονατιστοὶ καὶ ἄλλοι ἄλλως, καὶ παρέδιδον τὰς μακαρίας
- 130 αὐτῶν ψυχὰς τῷ Κυρίῳ, ἱκετεύοντες ὑπὲρ ἡμῶν ἀεὶ πρὸς τὸν Κύριον, ἐξαιρέτως μέντοι ὑπὲρ τῶν ἐπιτελούντων τὴν ἁγίαν μνήμην αὐτῶν. Ἐζήσαν δὲ εἰς τοῦτον τὸν κόσμον χρόνους πθ'. καὶ ἐκοιμήθησαν ὡς εἴρηται τῇ ς'. τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς καθ' ἣν ἡμέραν ἐορτάζομεν καὶ τὴν μνήμην αὐτῶν ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ αχλβ'. Μετὰ τοῦτο δὲ ἐπειδὴ εἶναι ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου ἐνδό-
- 135 ξου, καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Θωμᾶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, μετετέθη εἰς τὴν ἐβδόμην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς μετὰ συνοδικῆς καὶ πατριαρχικῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει πατριάρχου Κων/λεως Κυρίλλου πρώτου Ἀλεξανδρείας, Λούκαρι λεγομένου τοῦ Κρητός¹, πέμποντες ἀενάως ὑγείαν καὶ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα εἰς ἐκείνους ὅσοι μετὰ πίστεως καὶ εὐλαβείας ἐπικα-
- 140 λοῦνται αὐτοὺς ἐν γῇ ἐν θαλάσῃ καὶ παντὶ τόπῳ εὐχαριστοῦντες Θεῷ ᾧ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν.

¹ Ἐκ τῆς περικοπῆς ταύτης φαίνεται ὅτι τὸ Συναξάριον ἐγράφη πάντως μετὰ τὸν κατὰ τὸ 1638 κατ' Ἰούλιον μαρτυρικὸν θάνατον τοῦ Λουκάρεως. Ὁ παρὼν δὲ χειρόγραφος βίος εἶναι ἢ πηγὴ τῶν μεταγενεστέρων ἐντύπων, δι' ὧν ἐχωρίσθη ἡ παράδοσις Ξένου - Ἐρημίτου.

VII

Ἐπιστολή Μαξίμου Μαργουνίου πρὸς Γαβριήλ Ροδίτην.

(Κῶδιξ 2963 EBE, ιη' αἰ.).

199a Γαβριήλω τῷ ροδίτῃ δοιωτάτῳ καὶ παμφιλτάτῳ ἐν Χριστῷ νύϞ, Μάξιμος
ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κυθήρων σωτηρίαν παρὰ Θεοῦ.

1996 Οὐκ ἔφερον ὅλως τὴν κακὴν, φεῦ, τυραννίδα τυραννούμενος ὑπὸ τῆς
συκοφάντιδος γλώττης ἔτος ἤδη τουτὶ ἑβδομον· ἀλλ' ἔφερον μὲν ὑπούλως
5 ταύτην καὶ κρύφα γιγνομένην, καὶ ὥσπερ ἐν παραβύστῳ· καὶ γὰρ ἐτιθέμην
τὸ πρᾶγμα οἰκονομίαν τινά, ἵνα μὴ τάχα ὑπεραίρωμαι, ἀλλ' ὡς οἶόν τε
ἐμμαντὸν ταπεινὸν παριστῶ· ἐπεὶ δὲ εἰς ἅπαν ἀπερυνθρίασασα, ἡ δύστηνος τῶν
κακομηγάνων δέσποινα, καὶ εἰς τοῦμφανὲς ἐξεροάγη, καὶ τὰ ἄτοπα ἡ μαινὴς
ἐξεβάκχευσε, καὶ κοινωνικὴ τις γενέσθαι, ἢ παράφρων διέγνωκε, καὶ τῶν
10 κατ' ἀξίαν λοιπὸν ἔτυχε, καὶ ἄκουσα εἶναι καὶ συσταλῆναι κατηνάγκασται,
καὶ κατακλαίειν ἑαυτὴν τὰ δλέθρια· φεῖδεται γὰρ ὡς ἔοικεν, ἡμῶν ὁ Θεὸς
ἐξαμαρτανόντων, τῷ μακροθύμῳ τὴν εἰς τὸ βέλτιον μεταβολὴν ἐκδεχόμενος·
ἐπειδὴ δὲ ἴδῃ ἡμᾶς ὅλως τῆς εὐθείας ἐξολισθαίνοντας, καὶ μηδὲν ἐπιστρεφο-
14 μένους τοῦ διορθοῦν ἑαυτούς, ὡς τὴν ἄκαρπον ἐκείνην, ἵνα μὴ καὶ τὸν τόπον
200a καταργῶμεν, | ἀποκόπτει συκὴν καὶ δι' ὧν αὐτὸς αὐτούργει καὶ οἷς δι' ἄλλων
ἐργάζεται· καὶ ἐκ μὲν τοῦ παραχωρεῖν ἐν ἡμῖν ἐσθ' ὅτε τὰς ἐπηρείας τὸ
ταπεινόφρον ἡμῖν προξενεῖ, ἐκ δὲ τοῦ μὴ εἰς τέλος ἀφεῖναι προχωρεῖν τὴν
ἐπήρειαν, τότε ἐπὶ τοῖς κακοῖς μακρόθυμον ἐπιδείκνυσαι, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς
ἐπηρεαζομένοις πρόνοιαν, καὶ δὴ καὶ τὸ πάντοτε τῷ ἐκ τοῦ κακοῦ δύνασθαι
20 τι ἀγαθὸν ἀπεργάζεσθαι· ταῦτά μοι περὶ τούτων, ὡς ἐν παρέργῳ, καὶ ἢ δυνά-
μεως ἔχω, τεθεολογείσθω τὰ νῦν· τίνα δ' ἂν ἔχοιεν τὸν σκοπὸν, ἀκριβῶς εἴση
τῷ πατριαρχικῷ τουτωῖ καὶ συνοδικῷ γράμματι ἐντυχόν· ἀλλὰ γὰρ μὴ ἀναί-
τιος εἴης παρὰ Θεῶ, εἰ μὴ παρηγορία ἐπιδεικνύοις αὐτό, καὶ τοῖς βουλομένοις
ἐκδιδοίης ἀντίγραφα· γιγνόμενον γὰρ τοῦ πονηροῦ δήγματος προσεναπομείναι
25 τι ταῖς τῶν ἀκεραιότερων ψυχαῖς· ὅπως οὖν λαθῶσι τῷ τοῦ ἀρχιεπισκοπῶ
2006 παρ' ἡμῖν τοιοῦτῳ θεραπευτικῷ ἐπιπλάσματι καὶ προνοήσεις φιλανθρωπῶς,
καὶ ἐκτελέσεις αὐτῷ τε πειθαρχῶν καὶ σαυτῷ τὰ προσήκοντα πράττειν,
προσθήσω δ' ὅτι καὶ πατρικὸν ἐκ τῶν χειρῶν καταθύμιον, οὐδὲν γὰρ ψυχῆς
λογικῆς ἀντίστιον.

30 Ἐρρωμένον σε διαφυλάττοι ὁ κύριος ψυχῇ τε καὶ σώματι, νύἔ ἐν
Χριστῷ παμφίλτατε.

Ἐνετήθην πνυναιψιῶνος ἡ' ἐπὶ ι' κατὰ τὸ ἀφ' ἧδ' ἔτος τὸ σωτήριον.